

OBSAH

Kapitola I.

	Str.
Život jako problém osobní a obecný	7
Zamyšlení nad životem (9) — V zamyšlení nad životem pramení věda (11) — Strach před smrtí (13) — Výlučnost života vlastního a moje já (15) — Řešení osobní (16) — Věra v nesmrtelnost (18) — Soucítění (19) — Vznik života (20) — Život a duše (21) — Vývoj a rozvoj života (22) — Život - hra (23) — Pesimismus a optimismus (24) — Řešení citové se opírá o pesimismus (26) — Choroba mysli: z touhy po životě se život popírá (27) — Tři zdroje rekonvalescence: soucítění, zvědavost a pud civilizační (27) — Soucítění samo se zvrhá (28) — Optimismus podněcuje úsilí o řešení obecné na základě rozumovém (29) — Věra v zázrak (30) — V živém se hledá automat (31) — Renaisanční předchůdcové biologie (32) — Počátek řešení vědeckého: tvoří se biologie (33) — Biologie na půdě věd přírodních ve stol. XVIII. a XIX. (34)	

Kapitola II.

Přírodovědecký základ biologie	37
Předpoklad naprosté zákonitosti (39) — Problém osobní svobody (41) — Cena výjimek (41) — Zákon přírodní (42) — Vědy kulturní a přírodní (43) — Věda a skutečnost (44) — Úspěch přírodovědeckého poznání (45) — Noetický základ přírodovědecké metodiky (46) — Dění, jevy a stavy vědomí (48) — Poznáváme mimorozumově, intuicí? (49) — Tři stránky stavů vědomí (50) — Vliv intuice na poznání (50) — Zkušenost vnější a vnitřní (51) — Poznávání světa vnějšího (54) — Biologie mezi vědou	

přírodní a kulturní (57) — Nástroje přírodovědeckého poznávání (58) — Totožnost, látka a příčina (59) — Kausalismus a materialismus (61) — Nic jiného než ... (62) — Kausalismus v krizi (63) — Energetismus a soustava (64) — Mechanismus a vitalismus (66) — Nová fyzika (66) — Akausalismus a illegalismus (68) — Pojmy obecné a zvláštní (70) — Svoboda a nutnost. Determinismus a indeterminismus (71) — Předchůdci konditionalismu (72) — Konditionalismus (74) — Konditionalistická koncepce: soustava a funkce (77) — Příčina jest mezná podmínka (77) — Nutnost, zákonitost a jednoznačnost (79) — Popud, podmínky trvalé a přechodné, soubor podmínek a podmínková hierarchie (86) — Pomocné nástroje přírodovědecké metodiky (88) — Indukce a dedukce (89) — Cesta k vědeckému faktu. Speciální metody indukční a dedukční (91) — Domněnka a představivost. Dejme tomu, že ... Což kdyby ... (92) — Teorie (94) — Rozbor a sklad (analýza a syntéza) (94) — Stupeň přírodovědeckého poznání se řídí zákonem o hospodárnosti myšlení (96) — Stupeň popisný a klasifikační (97) — Stupeň měrný a srovnávací (102) — Stupeň pokusný a měrně pokusný (103) — Stupeň exaktní. Přírodní zákon (105) — Pokusné chyby (106) — Speciální metodika přírodovědecká a rozvoj vědní (106) — Meze exaktního poznání (107) — Extrapolace zákonitostí (109) — Konditionalismus a přírodovědecký názor světový (110)

Kapitola III.

Co je život? 113

Biologie a život (115) — Ústřední problém života (117) — Ignoramus et ignorabimus (119) — Ignorabimus a badatelská práce (121) — Konditionalismus radí (122) — Kriticismus a dogmatismus (124) — Co je život. Pokus o definici z obecnějšího pojmu (124) — Definice života z výpočtu znaků životních (127) — Znaky živého (128) — Pojem laikův (130) — Pojem biologův (131): [1. Život je uzavřen v živých jedincích (131) — 2. Život v jedincích je autonomní (132) — 3. Život se jeví jako

dění (133) — 4. Život není vyjádřen tvarově (133) — 5. Živé se žíví (137) — 6. Asimiluje (137) — 7. Při asimilaci se plánovitě rozrůžňuje (140) — 8. Živé dýchá (disimiluje) (142) — 9. Spěje do rovnováhy (143) — 10. Živé se uchovává (144) — 11. Živé roste... (145) — 12. ... a samovolně se pohybuje (146) — 13. Reguluje se: a) ve složkách... (146) b) ... i v celku. Duševno (147) — 14. Regeneruje (148) — 15. Učí se a pamatuje (148) — 16. Přizpůsobuje (149) — 17. Reaguje (150) — 18. Rozvíjí se individuálně (151) — 19. Vytváří se kmenově (151) — 20. Život je povahy kmenové (152) — 21. Životní tok - vývoj tvorstva (153) — 22. Kmenové zkušenosti si jedinec instinktem a citem podvědomě pamatuje. Rozum (153) — 23. Jedinec je konservativní... (154) — 24. ... život kmenový je pokrokový (154) — 25. Vývojem se život jedincův i kmenový otužuje (155) — 26. Jedinec opakuje rozvojem svým vývoj kmenový (157) — 27. Život se množí (158) — 28. Dědí se, nejčastěji pohlavně (161) — 29. Podklad života je buněčný, z protoplasm, a koloidní (162) — 30. Generačně je život cyklický (165) — 31. Život se kmenově uchovává, osobně stárne a umírá (166) — 32. Život je děj periodický (167) — 33. Život se zdá být svobodný (167)] — Definice života ze znaků (168)

Kapitola IV.

Živé a neživé. — Život a smrt 171

Kritika naší definice (173) — Metafyzika vývoje (174) — Rozbor definice životní (176) — Pohyb (176) [Tekuté krystaly (177) — Pohyb a teplota (178) — Umělé amoebí (179) — Myelinová vlákna (181)] — Růst (182) [Růst je nezvratný (182)] — Rozmnožování (185) [Virusy (186) — Bakteriofagové (188)] — Polarita (191) [Traubeho buňky (192) — Útvary Morávkovy (194) — Útvary Králových (195)] — Výživa (196): [a) Potrava (196) — b) Asimilace (197)] — Optická aktivita (200) — Rovnováha a koloběh energie (202) — Je živá bytost perpetuum mobile? (204) — Osobní vývoj a stárnutí (207) [Anabiosa (208) — Koloidy a stárnutí

(210)] — Paměť (216) — Regenerace (219) — Regulace a korelace (221) — Účelnost (223) [Princip Le Chatelierův (225)] — Dráždivost (230) [Narkotika (231)] — Život a smrt (234) [Nesmrtelní jednobuněční (234) — Smrt se vyvíjí (235) — Délka života (236) — Prodloužení života (239) — Pěstění tkáně (241) — Rakovina revoltou proti stárnutí (243) — Smrt prozatím nutným zlem (245)] — Život nelze definovati (247) — Život nelze vysvětlit, lze jej však pochopit (248) — Úkoly biologie (249)

Kapitola V.

Podstata života 251

Pozná se život rozborem? (253) — 1. Spiritualismus (254) — 2, 3. Psychismus a voluntarismus (256) — 4. Indeterminismus (261): [Spor o svobodu. Svoboda a nutnost ve fyzice (262) — Frankův výklad indeterminismu atomárního (265) — Kausalita a náhoda (267) — Neznámo a tajemno (268)] — 5. Idealismus (269) [Autonomie lidské vůle (271) — Svoboda svědomí (273) — Vláda vůle nad tělem (273) — Autonomie citová (274) — Autonomie myšlení (275) — Vzájemná autonomie všech složek (275) — Subjektivní pohled na život (275) — Objektivní pohled na život (276) — Je život popření přírodního řádu? (278)] — 6. Finalismus a teleologie (283) [Účel a náhoda (286)] — 7. Pravda a domněnka (293) — 8. Empiriokriticismus (296) — 9. Náзор Whiteheadův (297) — 10. Tvůrčí evolucionismus Bergsonův (302) — 11. Vitalismus (307) — 12. Biotismus (Novosubstantivismus, hylozoismus, psychoatomarismus, atomární akausalismus) (313) [Život je souhra neznámých energií (318) — Život je soustava, v níž se jsoucno může zahušťovat v duchovost (319) — Život je zvláštní stav veškeré hmoty (322) — Život je nehmotné předivo z elektronů a pozitronů (323) — Život je sesilovač dění vnitroatomového (323)] — 13. Emergentismus (325) — 14. Holismus (329) [Co je celek (332) — Celkovost a tvůrčí vývoj (333) — Celkovost a determinismus (335) — Celkovost a jedinec (336) — Duch a tělo v holismu. Co je celkovost (337)] — 15. Nauka o po-

stavách (338) [Celek a postava (340) — Kritika holismu (341)] — 16. Aristotelismus (341) [Holismus je dogmatický (344) — Holismus a tvar (344) — Celek jako zvláštní činitel (346) — Celek a součet (347) — Samovolnost a zákonitost struktury (347) — Rozbor celkovosti (349)] — 16a. Racionální neholismus (351) — 17. Organismismus (354) — 18. Mechanismus materialistický (357) — 19. Stanovisko zdravého rozumu (360)

Závěr	365
Literatura	369
Rejstřík jmenný	383
Rejstřík věcný	387
Obsah	409